

Remachine

JEFTA VAN DINTHER

Uitgerokken tijd

Martha Dewit

Gezien op 09 december 2023
Concertgebouw Brugge, in het kader van December Dance 2023
RECENSIEWORKSHOP
Tijdens December Dance Brugge organiseerde Pzazz een workshop danskritiek onder leiding van Pieter T'Jonck. Daar kwamen verrassende teksten uit voort die we U niet willen onthouden.

Een grote, zwarte leegte, daarmee begint Jefta van Dinthers ‘Remachine’. Hij rekt dat moment van gespannen verwachting uit, laat het net langer duren dan comfortabel is. Zo zet hij onze waarneming op scherp, alsof hij ons wil vragen met alle aandacht te kijken naar de mensen die hier een uur lang onderworpen zullen zijn aan een onverbiddelijk doordraaiende vloer. Als een beeld van het leven zelf tornen ze soms tegen de draairichting op, om zich er dan weer op te laten meedrijven.

27 JANUARI 2024

Nog voor enige beweging zichtbaar wordt, horen we een vrouwenstem een eerste vers zingen. Ze klinkt krachtig maar triest. Uit de schemer doemt een grote, traag ronddraaiende schijf op. Vijf performers zitten met hun benen over de rand. Ze draaien mee terwijl hun stemmen zich een na een in het lied vermengen. Het is een fraai openingsbeeld. Cristina Nyffelers kostuums dragen daar enkel maar aan bij. De wijde, grof geweven kledij voegt naast een scala aan aardetonen ook een helder blauw toe aan het kleurenpalet.

Langzaamaan laten de performers zich van de schijf glijden, gebruiken hun gehandschoende handen om met de rand mee te duwen. Voorovergebogen zwoegen ze met hun volledige lichaamsgewicht om de schijf draaiende te houden. Niet alleen hun lichaamstaal, ook hun zang wekt de indruk van grote toewijding aan het zware, routineuze werk. Op handen en voeten kruipen ze het draaiplateau op, bewegen zich tegen de draairichting in en laten afwisselend hun ene, dan weer hun andere hand in wijde bogen over de vloer glijden. Weer lijken ze aan het werk te zijn. ‘Remachine’ is doordrenkt van dit soort alledaagse bewegingen. Geen explosieve virtuositeit of hoog gestrekte benen hier. In plaats

daarvan vertonen de performers, voeten gegrond door stevige schoenen, een meer ingetogen virtuositeit. Hun lichaamscontrole is onmiskenbaar, geeft zelfs de meest simpele of uitputtende beweging een vleugje gratie.

Aanvankelijk lijken alle performers erg in zichzelf gekeerd. Toch maken deze vijf individuen, alleen al door hun meerstemmige gezang, steeds meer verbinding met elkaar. Dat merk je ook doordat nieuwe bewegingen, aangezet door één performer, telkens weer gestaag binnen sijpelen in het patroon van de anderen. Samen trotseren ze steeds maar weer de genadeloos doordraaiende ondergrond. Naast de liederen, geschreven door Anna von Hausswolff, worden de performers ook begeleid door een subtiele maar impactvolle compositie van David Kiers.

Treffend is het moment waarop alle dansers, rechtstaand in het midden van de schijf, gelaat en lichaam richting het publiek gekeerd, een hele tijd gesynchroniseerd doorstappen. Zo slagen ze er ondanks de draaiende ondergrond toch in op dezelfde plek te blijven. Die stappen vertonen heel geleidelijk variaties, alsof de beweging steeds vanuit een ander lichaamsdeel lijkt te vertrekken. Rijen spots belichten hen langs weerszijden zacht terwijl centraal achter hen een zinderende zon een feller licht werpt. Schaduwen strekken zich aan hun stappende voeten uit. Even is het alsof ze vastbesloten zijn zich voor eens en altijd tegen de nog steeds koppig doordraaiende schijf te verzetten. Blik stevig voor zich uit gericht. Lang duurt deze vastberaden triomf echter niet: uiteindelijk vertragen hun stappen. Ze verkleinen tot het meest noodzakelijke, tot de onverbiddelijke draaiing hen weer overmeestert. Eén voor een zakken de performers in en laten ze zich moedeloos meeslepen: ze zijn weer bij af.

De performers bewegen zich doorheen de voorstelling opnieuw en opnieuw door deze cyclus van verzet en overgave.

De performers bewegen zich doorheen de voorstelling opnieuw en opnieuw door deze cyclus van verzet en overgave. Ze lijken er maar niet aan te kunnen ontsnappen. Het is net in deze herhaalde afwisseling dat Jefta van Dinthers spel met de tijd schuilt. Wanneer de performers tegen de draaiing in gaan, er in slagen even op één plek te blijven staan, lijkt de tijd uitgerokken te worden, alsof de klok even ophoudt met tikken. Ironisch is het, dat de tijd net lijkt stil te staan wanneer de dansers zich hardnekkig tegen de stroom in bewegen, en niet wanneer ze zich uitgeput aan de meeslepende draaiing overgeven. Echt radicale veranderingen in beweging komen er bovendien nooit. Het ene lijkt steeds in het andere over te vloeien. Dit maakt niet alleen van alle dans een homogeen geheel, maar versterkt ook het tijdrekkende effect. De performers bewegen zich met een ogenschijnlijk toegewijde rust over de draaiende schijf. Soms laten ze zich er door meeslepen. Soms kruipen, rollen of stappen ze tegen de

draairichting in. Ze laten je vergeten dat de ondergrond waar ze op staan beweegt, doen je even volledig door wat zich voor je afspeelt meeslepen, om zich vervolgens weer door de meedogenloze schijf te laten meesleuren.

Er lijkt geen andere manier mogelijk om naar ‘Remachine’ te kijken dan je over te geven aan de prachtige beelden waardoor Jefta van Dinther je steeds maar weer met zorg leidt. Onder Jonatan Winbo’s vaak schemerige licht ontplooit er zich voor ons een metafoor waaruit ik maar één conclusie kan trekken: dat het leven je niet altijd brengt naar waar je wil. De kunst ligt er misschien net in te weten wanneer je je best laat meeslepen door de gestage loop van het leven, en wanneer je je toch, ondanks alles, tegen de stroom in kan proberen bewegen. Of dit steeds zal lukken met evenveel gratie als de dansers in ‘Remachine’, blijft dan nog de vraag.